

บทบาทพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี
กับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

THE ROLE OF PHRATEPSUTI (SOMKUAN PIYASILO) ON THE DEVELOPMENT
FOR THAI CHILDREN AND YOUTH

พระมหาจรัสศักดิ์ คำลาย¹

Phramaha Jirasak Kham Lay

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณวีร์ บุญคุ้ม²

Assistant Professor Dr. Wannawee Boonkoun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4) เพื่อศึกษาบทบาทของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาส วัดนิมมานรดี ในงานพัฒนาเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนวัดนิมมานรดีจากการพัฒนาเด็กและเยาวชนของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบไปด้วยพระภิกษุวัดนิมมานรดี ผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนวัดนิมมานรดี ผู้ติดตามใกล้ชิดพระเทพสุธี จำนวน 13 รูป/คน ผู้วิจัยใช้ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการศึกษาจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกตการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์การจำแนกประเภทของข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของพระเดชพระคุณพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) ได้บริหารจัดการด้านหลักสูตรและการสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นต้นไปจนถึงมัธยมศึกษาชั้นเอก ผู้ที่สอบไล่ได้มัธยมศึกษาชั้นตรี ก็จะทำให้ศึกษาต่อด้านภาษาบาลีหรือภาษามคธ ซึ่งเป็นภาษาที่จารึกพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นบาลีไวยากรณ์ไปจนถึงชั้นประโยค ป.ธ.6 และส่งพระภิกษุสามเณรไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนต่างๆ และมอบทุนสนับสนุนโรงเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายในชื่อ “ให้ธรรม ให้ทุน” และจัดกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณรและบวชนกขัมมจารีภาคฤดูร้อน การเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี

2) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชน คือ การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานของคนในชุมชน ด้วยการให้ทาน เช่น โครงการแจกข้าวสารทุกเดือน โครงการเยี่ยมบ้านพระภิกษุสามเณรวัดนิมมานรดี โดยจัดสรร

¹ นิสิตสาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร

งบประมาณช่วยเหลือครอบครัว โดยใช้หลักการทำให้คนเกิดศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่หลวงพ่อกำลังยังประสานความร่วมมือไปยังชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานราชการ หรือ “บวร” ในการพัฒนาชุมชน วัดนิมมานรดี

คำสำคัญ : บทบาท, การพัฒนา, เด็กและเยาวชน

Abatract

The objectives of this research are as follow: 1) to study the paradigm of the development of education for Thai children and youth 2) to study the role of Phratrepsuti toward the development of education for Thai children and youth. The qualitative methodology was employed in this research. The information needed were obtained from 13 key informants from the various groups of people which are monks, administrators, teachers, and pupils in Wat Nimmanoradi school, and the followers of Phratrepsuti. The researcher used observation approaches, in-dept interview and documental study. The tool for the information needed in the research were structured interview, observation, and the specific research. The evaluation of information was carried out by documental analysis, inductive analysis and topological analysis. From the research, it can be concluded as followed:

Phratrepsuti takes the four pillars of education of UNESCO: Learning to Know, Learning to do, Learning to live together, Learning to be, the law of Thai Sangha, and the resolution of Sangha Supreme Council of Thailand to be the way of the educational development for Thai children and youth. In an educational point of view, he helps and gives the facilities to be fundamental factors for Thai and youth such as educational fund, setting up the Thai children and youth center in Wat Nimmanoradi and meditation retreat center at Rajchaburi province. Moreover, he administrates education for the monks and novices called Free Education that integrated from the Buddhist doctrine concerning with threefold training.

Keywords: Role, development, children and youth

1. บทนำ

ปัจจุบันปัญหาเรื่องของเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาของสังคมที่สำคัญมากที่สุดปัญหาหนึ่งและนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในสังคมไทยโดยเฉพาะการแพร่ระบาดของสารเสพติด การเสเพลไม่สร้างสรรค์ ดิดเกมส์ ใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์ ได้มุ่งเข้าสู่นักเรียนนักศึกษาที่เป็นเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ศักยภาพของเยาวชนหรือบุคคลในสังคมจะเป็นเครื่องชี้วัดอนาคตของประเทศชาติ หากเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นไม่ แต่กลับเป็นทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่าอย่างยิ่งหากเยาวชนของชาติที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตและเป็นกำลังสำคัญของชาติและสังคมไทยที่จะไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้

ด้วยการตระหนักถึงการมีส่วนช่วยชาติและสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งกลายเป็นปัญหาหลักในหมู่เยาวชนของชาติทำให้ทุกหน่วยงานและกลุ่มบุคคลทุกหน่วยในสังคมต้องมาระดมสติปัญญาความสามารถเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนดังกล่าว แม้แต่พระสงฆ์ซึ่งเป็นบุคลากรในพระพุทธศาสนาซึ่งแสวงหาหนทางความหลุดพ้นแห่งกองกิเลสอาสวะ ก็จะต้องเข้ามามีส่วนแก้ไขปัญหาเนื่องด้วยการช่วยเหลือประชาชน เยาวชนหรือช่วยชาติให้พ้นทุกข์

บทบาทการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลตามพุทธพจน์ขององค์พระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าที่ทรงตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลายเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”

“ภิกษุทั้งหลาย พรหมณ์ และคหบดีทั้งหลาย เป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจีวรฯ บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานะปัจจัยเภสัชบริวาร แม้เธอทั้งหลายก็จงเป็นผู้มีอุปการะมากแก่พรหมณ์และคหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันดีงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศแบบการครองชีวิตอันประเสริฐ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พรหมณ์และคหบดีเหล่านั้นเถิด (พระราชนิพนธ์, 2527 :196-197)

บทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความโดดเด่นในปัจจุบัน ประกอบด้วย พระสังฆาธิการหลายท่าน พระสงฆ์ผู้มีบทบาทหลักในการพัฒนาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาคือ พระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นพระสังฆาธิการ ที่มีบทบาทและเป็นผู้นำในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ จนได้รับสมญานามว่า “พระผู้มีแต่ให้”

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาส วัดนิมมานรดี กับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.2 เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนวัดนิมมานรดีจากการพัฒนาเด็กและเยาวชนของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 บทบาทพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี กับ งานพัฒนาเด็กและเยาวชน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาการของเด็กและเยาวชนของพระเทพสุธี(สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี

3.2 วัด ชุมชนโรงเรียนวัดนิมมานรดี แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

3.3 ผู้บริหาร ครูโรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 พระสงฆ์ และประชาชนทั่วไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดี กับ งานพัฒนาเด็กและเยาวชน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาการของเด็กและเยาวชนของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดีโดยมีกระบวนการ และวิธีวิจัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร ครูโรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6

2. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนวัดนิมมานรดี ระดับชั้นละ 2 คน รวม 4 คน

3. พระสงฆ์วัดนิมมานรดี จำนวน 3 รูป

4. ประชาชนในชุมชนวัดนิมมานรดี จำนวน 2 คน

โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อันประกอบด้วย

1. ต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและทำงานหรือประสานงานกับพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) ไม่น้อย กว่า 5 ปี

2. ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ในชุมชน

4.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

1.การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured interview) คือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนของพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) เจ้าคณะภาค 14 เจ้าอาวาสวัดนิมมานรดีได้แก่

1.1. การพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่ได้ทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน

1.2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนวัดนิมมานรดี

1.3. ผลของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการศึกษา ด้านสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เป็นการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไป ไม่จำกัดประเด็นการสนทนา และคำตอบ ทั้งนี้ แล้วแต่ความเหมาะสมและสถานการณ์โดยมีประเด็นที่จะทำให้ได้คำตอบของการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ด้านการศึกษา ด้านสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะเจาะจงด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชนเป็นหลัก

4.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการหลากหลายเพื่อจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและ ลุ่มลึก โดยใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ สมุดจดบันทึก เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป โดยมีรายละเอียดตามการจัดลำดับดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ลักษณะ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล แบบสร้างข้อสรุป แบ่งออกเป็น 2 วิธี

1. การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้
2. การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎี และไม่ใช้แนวคิดทฤษฎี

5. ผลการวิจัย

1. บทบาทของพระเดชพระคุณพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) ได้บริหารจัดการด้านหลักสูตรและการสอนนักรธรรมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา ผู้ที่สอบไล่ได้นักธรรมชั้นตรี ก็จะไปศึกษาต่อด้านภาษาบาลีหรือภาษามคธ ซึ่งเป็นภาษาที่จารึกพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นบาลีไวยากรณ์ไปจนถึงชั้นประโยค ป.ธ.6 และส่งพระภิกษุสามเณรไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน 7 แห่ง คือ 1) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาษาอนุสรณ์บางแค 2) วิทยาลัยเทคโนโลยีบุษยรัตน์บริหารธุรกิจ 3) โรงเรียนคลองหนองใหญ่ 4) โรงเรียนวัดนิมมานรดี 5) โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค 6) โรงเรียนบางแคเนื่องสังวาลย์อนุสรณ์ 7) โรงเรียนวัดประดู่บางจาก และมอบทุนสนับสนุนโรงเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายในชื่อ “ให้ธรรม ให้ทุน” และจัดกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณรและบวชนกขัมมจารีนิภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี และสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการอบรมค่ายคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อความเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

2. ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชน คือ การมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานของคนในชุมชน ด้วยการให้ทาน (ทานมัย) เช่น โครงการแจกข้าวสารทุกเดือน โครงการเยี่ยมบ้านพระภิกษุสามเณรวัดนิมมานรดี โดยจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือครอบครัว โดยใช้หลักการทำให้คนเกิดศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่หลวง

พ่อทำ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) ให้กับคนในชุมชนและสังคม ทั้งยังประสานความร่วมมือไปยังชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานราชการ หรือ “บวร” ในการพัฒนาชุมชนวัดนิมมานรดี ซึ่งถือเป็นการพัฒนาอย่างสมดุลหรือการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Development) ทำให้วัดเป็นที่พึ่งทางกายและใจของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง

6. อภิปรายผล

1. บทบาทการพัฒนา

พระเดชพระคุณพระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) ได้ใช้หลักการพัฒนาแบบสมดุลที่เน้นการพัฒนาทุกมิติไปพร้อมๆ กัน โดยท่านได้แสดงบทบาทในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการศึกษา นับว่าหลวงพ่อเป็นผู้สร้างแรงจูงใจโดยดำเนินการใช้หลักความสามัคคีทางกายวาจาและใจ ชักชวนให้พระภิกษุสามเณรหน่วยงานราชการและชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพร วนานิวซ์, 2516 : 108 -111) ซึ่งศึกษาถึงแรงจูงใจที่ทำให้พระสงฆ์และสามเณรร่วมกันพัฒนาชุมชนว่า ภาวะผู้นำของพระสงฆ์และสามเณรมีส่วนสนับสนุนให้พระทำการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอายุพรรษา และตำแหน่งของพระสงฆ์ด้วย รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม, 2519 : 61-62) ที่ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมว่า การเป็นผู้นำหรือผู้จัดการชุมชนมีส่วนสัมพันธ์กับอายุพรรษาที่บวช เพราะเป็นผลให้เกิดความสัมพันธ์ระดับลึกกับคนในชุมชน นอกจากนี้งานวิจัยของ (พันตรีรุ่งโรจน์ คำแน่น, 2538 : 10-16) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของเจ้าอาวาส คือ ภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม และความคิดใหม่ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ พลังความสามารถเหล่านั้นสามารถพัฒนาและนำออกมาใช้ได้ ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาสจะเป็นที่เลื่อมใสของคนในชุมชน ชาวบ้านจะให้ความเคารพเชื่อฟัง ด้วยความเลื่อมใสและศรัทธา การที่เจ้าอาวาสเป็นที่เคารพศรัทธา ทำให้ต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้บริหารจัดการชุมชน (Community Manager) ออกมาเป็นบทบาทสำคัญมากสำหรับพระสงฆ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนา และในขณะเดียวกันก็ได้แสดงบทบาทการเป็นผู้ให้ความอนุเคราะห์ เกื้อกูล ให้แก่ชุมชนและสังคม การกระทำเช่นนี้นอกจากช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากแล้ว ยังเป็นการเพิ่มเสริมเติมต่อบุญของชาวบ้านที่ถวายพระด้วยความศรัทธา อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วยปัจจัยที่เป็นแรงศรัทธาค้นในชุมชนเอง เพื่อให้ทุกคนในชุมชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังจะเป็นการสร้างศรัทธาต่อชาวบ้าน ส่งเสริมทุนให้มีจำนวนมหาศาลขึ้นไปเรื่อยๆ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไปอีก

หลวงพ่อเป็นนักการศึกษา (Educator) ที่มีความสนใจใฝ่รู้ชวนขยายหาความรู้ก่อนที่จะนำไปกำหนดเป็นนโยบายเสมอ โดยอบรมสั่งสอนคนในชุมชนทั้งในแง่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตแบบวิถีพุทธ เป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่อนุเคราะห์ เกื้อกูลต่อชุมชน เช่น สร้างอาคารเรียนพระปริยัติธรรมวัดนิมมานรดี สร้างอาคารปฏิบัติธรรมวัดนิมมานรดี และก่อสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดนิมมานรดี ณ จังหวัดราชบุรี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อรองรับกิจกรรมโครงการด้านการศึกษาแนวไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

ซึ่งเป็นการให้การศึกษาระบบบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและเหมาะสมกับบุคคล เพื่อจักได้อบรมบ่มเพาะคุณความดีเป็นการทำให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ตามหลักพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่า หลวงพ่อเป็นพระเถระที่รอบรู้และคิดอย่างรอบด้าน สังเกตได้จาก ทุกโครงการทุกกิจกรรม หลวงพ่อได้กำหนดวางไว้อย่างเป็นระบบ เป็นการให้ความสำคัญกับการศึกษาที่ถูกต้องสอดคล้องกันอย่างกลมกลืนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิเชียร สีหาบุตร, 2537 : 8) ซึ่งศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมของพระธรรมมหาวิธานุวัตร โดยในด้านการพัฒนาท่านแสดงให้เห็นว่าในการพัฒนานั้น หลักสำคัญคือการให้การศึกษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิเชียร เจนจบเขต, 2547 : 38-42) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ในการให้การศึกษแก่พระ เณร และคนในชุมชน โดยพูดถึงภาคทฤษฎีว่าคือเนื้อหาในพระไตรปิฎกเป็นหลัก ส่วนด้านปฏิบัติคือ หลักวิปัสสนา หน้าที่ของพระสงฆ์เกี่ยวกับการให้การศึกษ สามารถแยกเป็น 5 ประการ ได้แก่ ต้องให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญาและจิตใจ ต้องอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดแคลนปัจจัย 4 ต้องช่วยรักษาพยาบาลผู้เรียนที่ได้รับความเจ็บป่วยจนทุเลาและหายขาด ต้องสงเคราะห์หน้าที่การงานจนถึงขั้นฝากงาน และหางานให้ทำ สงเคราะห์และปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเมตตาเสมอกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ถ้ามีความรู้ ก็จะไม่จน ไม่เจ็บป่วย เพราะสามารถที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และดูแลสุขภาพสภาพ รวมตลอดถึงการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาทั้งแผนกสามัญและนักธรรมบาลี เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่า นอกจากนี้ ในด้านสังคมครอบครัว หลวงพ่อได้ทำให้ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนได้เบาใจและอุ่นใจว่า ลูกหลานจะปลอดภัยและได้ศึกษาเล่าเรียนสมตั้งใจหมาย และที่สำคัญก็คือลูกหลานจะได้รับการอบรมสั่งสอนขัดเกลาให้ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง เพราะมีพระภิกษุสามเณรช่วยเป็นภาระ ธุระต่างบิดามารदानั้นเอง นอกจากนี้ในด้านสาธารณสุขหลวงพ่อได้ให้การสนับสนุนการก่อสร้างห้องพยาบาลที่โรงเรียนวัดระฆังทอง จังหวัดราชบุรี เพื่อเอาไว้ใช้รักษาพยาบาลเด็กและเยาวชนรวมไปถึงสามเณรที่บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ไปปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติวิถินิมมานรดีที่จังหวัดราชบุรี รวมไปถึงให้บริการสาธารณสุขแก่ชาวบ้านในละแวกศูนย์ปฏิบัติธรรมวิถินิมมานรดีอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิเชียร สีหาบุตร, 2537 : 92-93) ที่ศึกษาบทบาทการพัฒนาของพระธรรมมหาวิธานุวัตร ในด้านสาธารณสุข และการสาธารณสุขสงเคราะห์ พบว่า ท่านมองเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพและการป้องกันรักษาโรคของชุมชน จึงได้สร้างโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (โรงพยาบาลวัดไร่ขิง) ขึ้น เพื่อให้การดูแลสุขภาพเรื่องการเจ็บไข้ของคนในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วันชัย อาจเขียน, 2518 : 28-30) ซึ่งศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ด้านสาธารณสุขว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทด้านสาธารณสุขอย่างไร ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเรื่องการรักษาสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญถ้าผู้คนเจ็บป่วยหรือสุขภาพไม่ดีก็จะส่งผลเสียหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการเข้าถึงบริการสุขภาพเป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะได้รับเพื่อให้ผ่อนคลายจากความทุกข์ นอกจากนี้ท่านมองว่าชาวบ้านยังไม่มีความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ และไม่สะดวกในการรักษาอาการเจ็บป่วยเนื่องจากโรงพยาบาลอยู่ไกลจากชุมชนทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับความสะดวกสบาย ด้านการเผยแผ่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อเป็นพระเถระที่มีให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่

พระพุทธศาสนา ทั้งโดยการเทศนาสั่งสอน ทั้งการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เหมาะสมแก่สมณสาธูป ทั้งให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กและเยาวชนวัดนิมมานรดี ทั้งการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันเสาร์และวันอาทิตย์ หลวงพ่อเป็นพระเถระที่ปฏิบัติตนยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้ชาวบ้านเคารพนับถือเลื่อมใส และได้ยึดถือหลวงพ่เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด ชุมชน หน่วยงานราชการ และภาคส่วนอื่นๆ อยู่ในระดับดีมาก และทำให้ชาวบ้านในบริเวณรอบๆ วัด เข้าใจบทบาทของวัดนิมมานรดีมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อวัดมากขึ้น เพราะหลวงพ่เป็นพระเถระที่มีแต่ให้ ทำให้ไม่เกิดปัญหาระหว่างบ้านกับวัดเหมือนในชุมชนอื่นๆ และทำให้วัดได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างมากยามที่วัดขอความร่วมมือ เช่น การขอร้องมิให้มีการแห่ขบวนบรรพชาอุปสมบทในเขตพระอุโบสถวัดนิมมานรดี ด้วยเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ต้องการความสงบและประสงคจะให้การอุปสมบทเป็นบุญกุศลอย่างแท้จริง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า บทบาทของหลวงพ่พระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) จะมีความคล้ายคลึงกับบทบาทของพระนักพัฒนารูปอื่นๆ แต่จะมีจุดต่างในด้านการมีภาวะผู้นำสูงทั้งเรื่องการบริหารจัดการ การปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การเป็นนักสังคมสงเคราะห์ และด้านการเป็นที่เจริญศรัทธาของประชาชนในชุมชนและบุคคลนอกชุมชนวัดนิมมานรดี ทำให้หลวงพ่ได้รับการยอมรับในเรื่องการเป็นพระเถระที่รอบรู้และเคร่งครัดในพระธรรมวินัย นอกจากนี้ หลวงพ่อยังเป็นผู้ให้ความอนุเคราะห์ สงเคราะห์ เกื้อกูลกับชุมชนและสังคม ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ จึงทำให้การพัฒนาของท่านประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด

2. ผลที่เกิดต่อชุมชน

พระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา โดยท่านเน้นการพัฒนาทางด้านปัจจัยที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตเป็นอันดับแรก ได้แก่ การริเริ่มโครงการแจกข้าวสารแก่ผู้สูงอายุ โดยจัดร่วมกับสำนักงานเขตภาษีเจริญ จากนั้นจึงค่อยๆ พัฒนาด้านอื่นๆ ได้อย่างสมดุลสอดคล้องไปพร้อมๆ กันคือ ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านสาธารณสุข เป็นต้น จากนั้นจึงพัฒนาทางด้านจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเกิด มะพารมย์ ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของชุมชนของ (หลวงพ่เม้า อิศสโร, 2544 : 53-54) ที่เป็นเช่นนี้เพราะถ้ามนุษย์เราไม่ได้รับการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) อย่างเพียงพอ การพัฒนาในด้านอื่นๆ ก็จะไม่ตามมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ความเสียสละ ปัญญาจะไม่เกิด โดยแนวทางการพัฒนาของท่านจะนำเอาปัญหาของชาวบ้านเป็นที่ตั้งและแก้ปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านโดยท่านเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน และการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บุญเกิด มะพารมย์, 2544 : 112-113) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชน เช่น การสร้างสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ภายในวัด จะใช้แรงงานของชาวบ้าน โดยขอความร่วมมือซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น วัฒนธรรมการขอแรงงานในการพัฒนาหรือสร้างถาวรวัตถุยังคงมีอยู่เหมือนสมัยก่อน เพียงแต่การดำเนินงานทำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หลวงพ่จะใช้วัดเป็นฐานในการพัฒนา โดยวัดเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธา การสร้างความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนวัดนิมมานรดี

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บทบาทของพระสงฆ์ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และตามบทบัญญัติของมหาเถรสมาคม หรือบทบาทของ พระเทพสุธี (สมควร ปิยสีโล) ที่พัฒนาชุมชนและบุคคลโดยใช้การบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เข้าถึงด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงมาพัฒนาด้านการศึกษา ด้านเผยแผ่ ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ยังคงเป็นคำถามว่า แท้ที่จริงแล้ว บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป และมีข้อจำกัดทางกฎหมายหรือไม่อย่างไร

2. บทบาทพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีผลต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก การหันมาส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์และเหมาะสมกับสมณสาธูปอย่างจริงจังและเคร่งครัดเป็นสิ่งที่คณะสงฆ์ควรเร่งปฏิรูปอย่างเป็นระบบและจริงจังหรือไม่ เนื่องจากในปัจจุบัน ปัญหาวิกฤตศรัทธาที่ประชาชนมีต่อพระภิกษุในพระพุทธศาสนาปรากฏให้เห็นให้ทราบเป็นระยะตามสื่อต่างๆ ดังนั้น ควรอย่างยิ่งที่จะหาวิธีวิเคราะห์วิจัยให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงปฏิรูปคณะสงฆ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพระนักพัฒนารูปอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาของวัดอื่นๆ

2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ตลอดจนศึกษาปัจจัย การดำเนินการ ผลลัพธ์ และผลกระทบ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

3. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อนำเสนอผลการทำวิจัยต่อคณะสงฆ์เพื่อให้มีการปฏิรูปคณะสงฆ์เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตศรัทธาอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม. 2519. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต*. สาขา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาบุญเกิด มะพำรัมย์. 2544. บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทย กรณีศึกษา : หลวงพ่อเม้า อีสโสโร วัดป่าเลไลยก์ และเครือข่ายจังหวัดบุรีรัมย์. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระราชวรมนี (ป.อ.ปยุตโต). 2528. *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิเชียร สีหาบุตร. 2537. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมมหาวิธานวัตรวัดไร่จิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการศึกษาออกโรงเรียน. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิเชียร เจนจบเขต. 2547. บทบาทของพระสังฆาธิการในการพัฒนาวิถีชีวิตไทยในจังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*. สาขาไทยคดีศึกษา. คณะศิลปศาสตร์: ราชภัฏนครปฐม.
- สุภาพร วนานวัช. 2516. แรงจูงใจที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรร่วมในการพัฒนาชุมชน ของอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*. สาขาพัฒนาชุมชน. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.